

Sprawozdanie z działalności
Zarządu Sekcji Speleologicznej Polskiego Towarzystwa Przyrodników im Kopernika
w okresie październik 2005-październik 2008

Zarząd Sekcji tej kadencji został wybrany w dniu 8.10.2005 r. podczas Walnego Zebrania Członków Sekcji i działał w składzie: prof. dr hab. Jerzy Głazek – przewodniczący, dr Jan Urban – sekretarz, dr Michał Gradziński, dr Ditta Kicińska, mgr Jerzy Pukowski, mgr Andrzej Wojtoń. Ponadto na roczne okresy w skład Zarządu byli dokooptowywani organizatorzy sympozjów speleologicznych. W ten sposób w okresie październik 2005–październik 2006 członkiem Zarządu był Andrzej Kasza, w okresie 2006–2007 jego członkiem był dr Krzysztof Stefaniak, natomiast w okresie 2007-2008 członkiem Zarządu jest dr Adam Polonius.

Sekcja Speleologiczna liczy obecnie (15.10.2008) 46 członków, z których 35 ma opłacone składki za rok ubiegły (składki za rok obecny wpłacane są podczas sympozjum). Taka ilość członków i ściągłość składek jest znacznym postępem w stosunku do 2005 r., gdy liczba członków wynosiła około 20. Wśród nowych członków jest wiele osób odnawiających swe członkowstwo w PTP. Problem płacenia składek został rozwiązany poprzez ich zbieranie podczas sympozjów oraz stosowanie zniżkowych opłat sympozjalnych dla członków Sekcji.

Głównym polem działania Sekcji Speleologicznej jest organizacja corocznych sympozjów speleologicznych. Sympozja są jedyną w kraju konferencją grupującą specjalistów reprezentujących różne nauki przyrodnicze, archeologię, ostatnio też nauki humanistyczne i artystyczne oraz młodzież studencką a także inne osoby zainteresowane problematyką badań i dokumentacji jaskiń oraz zjawisk krasowych, jak również wyrobisk podziemnych. Sympozja związane są z publikacją materiałów sympozjalnych w ilości 120-150 egzemplarzy, które posiadają zwykle numer ISBN i przesyłane są do krajowych bibliotek.

Oprócz Sekcji Speleologicznej PTP im. Kopernika, instytucjonalnymi organizatorami sympozjów są kluby speleologiczne i jednostki naukowe. Stałymi organizatorami są ostatnio – obok Zarządu Sekcji – Komitet Badań Czwartorzędu PAN, który sponsoruje przejazdy na trasach sesji terenowych, Uniwersytet im. A. Mickiewicza w Poznaniu oraz Instytut Ochrony

Przyrody PAN w Krakowie. Sympozja dotowane są również przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, dzięki czemu możliwy jest m.in. druk materiałów.

Pierwsze sympozjum speleologiczne organizowane przez Zarząd kadencji 2005-2008, czyli – w kolejności – 40. Sympozjum odbyło się w Sitkówce-Nowinach koło Kielc, w zachodniej części regionu świętokrzyskiego 20-22 października 2006 r. W Sympozjum wzięło udział 58 osób, w tym goście z Ukrainy. Sesja referatowa obejmowała 26 referatów poświęconych zagadnieniom krasu i jaskiń Gór Świętokrzyskich a także problematyce eksploracji i badań geologicznych jaskiń oraz stanowisk krasowych w Polsce i na Islandii. Wśród referatów znalazły się również prezentacje z dziedziny zoologii, styku literatury pięknej i speleologii, a także referat dotyczący moralnych aspektów eksploracji jaskiniowej i wspomnienia o zmarłych członkach oraz przyjaciółach Sekcji Speleologicznej. Głównymi tematami sesji terenowych 40. Sympozjum były związki dawnej działalności górniczej z krasem i jaskiniami, a także stan zachowania i ochrony pozostałości historycznego górnictwa oraz obiektów krasowych w zachodniej części Gór Świętokrzyskich. W ramach tych sesji uczestnikom pokazano stare wyrobiska górnicze w rezerwacie przyrody „Moczydło”, jaskinie na terenie rezerwatu „Chelosiowa Jama” w Jaworzni, jaskinię Raj, jaskinie eksplorowane na Kadzielni w Kielcach a także dawne wyrobiska górnicze oraz jaskinie rezerwatów „Góra Żakowa” i „Góra Miedzianka” koło Chęcín.

41. Sympozjum Speleologiczne odbyło się 18-21.10.2007 w Kletnie w Sudetach. Podczas jego sesji referatowych wygłoszono 20 referatów, w których – obok tematyki sudeckiej – przedstawiono wyniki badań krasu i jaskiń na terenie Polski, Islandii i Ukrainy. Oprócz referatów omawiających problematykę geologiczno-geomorfologiczną i rezultaty obserwacji biospeleologicznych oraz hydrologicznych, omawiano zagadnienia z pogranicza sztuki współczesnej i prahistorycznej, a także przedstawiono wspomnienia o osobach zmarłych zasłużonych w badaniach speleologicznych i ochronie jaskiń. W Sympozjum wzięło udział 65 osób reprezentujących środowisko naukowe i grotolazów z całego kraju a także goście zagraniczni z Czech oraz Ukrainy. Podczas sesji terenowych zwiedzano trasę turystyczną w Jaskini Niedźwiedziej, nieudostępnione partie tej jaskini, inne formy krasowe w dolinie Kleśnicy, Jaskinię Radochowską i źródła odwadniające marmury w jej sąsiedztwie oraz trasę turystyczną w sztolni wykutej w połowie XX w. w Kletnie w celu eksploatacji uranu i fluorytu, a także jaskinie w piaskowcach Gór Stołowych z osobliwymi „stalagmitami korzeniowymi”.

Kolejne, 42. Sympozjum jest organizowane na Górnym Śląsku, w Tarnowskich Górach. Jego tematyką są sztuczne i naturalne pustki podziemne tego regionu.

Innym kierunkiem działalności Zarządu Sekcji Speleologicznej w latach 2006-2008 był powrót do tradycji nadawania Nagrody im. dr inż. Marii Markowicz-Łohinowicz za wyróżniające się publikacje z dziedziny badań krasu i speleologii. Wobec zdewaluowania się funduszu nagrody ufundowanej przez matkę, Helenę Markowicz, zaproponowano wykonanie medali przyznawanych jako wyróżnienie honorowe. W konsekwencji dokonano koniecznych zmian w regulaminie, w którym zrezygnowano z przyznawania nagród pieniężnych, pozostawiając Medal im. Marii Markowicz-Łohinowicz przyznawany w okresach trzyletnich. Regulamin został zatwierdzony Uchwałą Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Przyrodników im. Kopernika, na którym zaakceptowano również skład Komisji Medalu. W skład Komisji – na wniosek Zarządu Sekcji – weszli: dr hab. E. Dumnicka, prof. dr hab. J. Głazek, prof. dr hab. R. Gradziński, dr hab. H. Hercman, prof. dr hab. T. Madeyska, prof. dr hab. J. Motyka, prof. dr hab. A. Nadachowski. Z ramienia Zarządu Głównego PTP im. Kopernika w skład Komisji weszła prof. dr hab. E. Pyza. Przewodniczącym Komisji został wybrany R. Gradziński a zastępcą przewodniczącego – T. Madeyska. Jednocześnie zlecono wykonanie 60 medali odlanych z brązu, co powinno wystarczyć na potrzeby najbliższych lat.

Komisja Medalu odbyła dwa posiedzenia w maju i czerwcu br. podejmując na nich Uchwały w sprawie przyznania Medalu za publikacje, które ukazały się w latach 1996-2007 (czyli w czterech trzyletnich okresach). Medalami I, II i III stopnia nagrodzono autorów, współautorów i redaktorów 12 publikacji oraz cykli publikacyjnych – łącznie 19 osób. Medale zostaną wręczone podczas 42. Sympozjum Speleologicznego.

Kraków, 20.10.2008 r.

Sekretarz
Sekcji Speleologicznej PTP
Jan Urban
dr inż. Jan Urban

Przewodniczący
Sekcji Speleologicznej PTP
Jerzy Głazek
Prof. dr hab. Jerzy Głazek